

עין מושפט
נר מצוה

לב:

הא מורידין עושין והא בעיא שרמטו. וא"ת דילמא במשרטטי וי"ל דלא היו רגילין לשרטט ספר מורה ותפילין כיון דלא צעו שרטוט כדאמרין צירושלמי בפ"ק דשבת כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיטו ובסדר רב עמרם מציאו והא דאמרין בספ"ק דמגילה (דף טז:): דברי שלום ואמת מלמד שזריכה שרטוט כאמימה של מורה לא כמו שפירש שם צוקינערס דמיירי בס"ת ממש אלא במזוזה קאמר שהיא אמיתה של מורה שיש בה מלכות שמים וכדמוכח הכא דמזוזה צעיא שירטוט ומדע דאי בסקפר מורה כפירוש הקונטרס היה לו לדרוש מדנקראת ספר כדדרשין התם א) דשא אחריה מדנקראת ספר ומייהו י"ל דאי מדנקראת ספר הוה ליה לאשכוחי מד עיינאל דלא ליצעי שרטוט כיון דנקראת כמו כן איגרת כדאמרין נמי (מגילה דף יט:). לענין תפירה דלא נריך לתופרה כולה בגידין וצירושלמי משמע כפירוש הקונטרס דמספר מורה עצמה יליף דקאמר התם נאמר כאן דברי שלום ואמת ונאמר להלן אמת אמת ואל תמכור מה להלן נריך שרטוט אף כאלן נריך שרטוט משמע דאירי בכל המורה כולה דאלל המורה כולה כתיבא קרא ואמר דצני תם דס"ת צני שרטוט משום (שמות טו) זה אלי ואנוהו אבל תפילין דמכוסין צעור לא צעו שרטוט דלא שייך צעו נוי וקלת מימיה דבסמון ילפינן מזוזה מס'ת בג"ש כתיבה כתיבה לענין כתיבת אגרת ואמאי לא ילפינן מינה ס"ת ממזוזה לענין שירטוט וכו"ת לענין כתיבה לא ילפינן הא לקמן א) צני למילף לענין כתיבה על האצנים ומהא דאמרין במסכת סופרים (פ"א) מסרגלין בנקים וכותבין דציו עוד נמי אמרינן התם דכל יריעה שאינה מסורגלת פסולה משס אין ראייה ה' דלילמא בשרטוט ענין אירי א) דאי אפשר לכתוב שלם מיצות או ארבע בלא שרטוט כדמניא בפ"ק דגיטין (דף ו:). אבל שרטוט

הא מורידין עושין והא בעיא שרמטו. וא"ת דילמא במשרטטי וי"ל דלא היו רגילין לשרטט ספר מורה ותפילין כיון דלא צעו שרטוט כדאמרין צירושלמי בפ"ק דשבת כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיטו ובסדר רב עמרם מציאו והא דאמרין בספ"ק

דכתביניהו אדוכסוסטוס במקום בשר ואיבעית אימא שינה בזה ובוה תנאי היא דתניא שינה בזה ובוה פסול ר' א) א]אחא מכשיר משום רבי] אחאי ברבי חנינא ואמרי לה משמיה דרבי א) עקיבא ברבי חנינא א) הא מורדין עושין והא בעיא שרמטו דאמר רב מניומי בר חלקיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל מזוזה שאינה משורטטת פסולה ורב מנימין בר חלקיה רידיה אמר שרמטו של מזוזה הלכה למשה מסיני תנאי היא א)דתניא ר' ירמיה אומר משום רבינו תפילין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב ואין צריכות שירטוט והילכתא א תפילין לא בעי שרמטו ב ומזוזה בעיא שירטוט ג ואידי ואידי נכתבות שלא מן הכתב מ"ט מיגרס גריסין ד)אמר רב חלבו אנא חזוניה לרב הונא א) א)דהוה יתיב אפוריא דס"ת עליה וכף לכרא אארעא ואנא עליה ס"ת והדר יתיב במיטה קסבר יאסור לישב על גבי מיטה שס"ת מונה עליה ופליגא דרבה בר בר חנה דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מותר לישב על גבי מיטה שספר תורה מונה עליה ואם לחשך אדם לומר א)מעשה בר' אלעזר שהיה יושב על המיטה וזכר שס"ת מונה עליה ונשכטו וישב ע"ג קרקע א) ודומה כמי שהכישו נחש התם ס"ת על גבי קרקע הוה אמר ר' יהודה אמר שמואל גכתבה אגרת פסולה מ"ט אתיא כתיבה כתיבה מספר ואמר רב יהודה אמר שמואל יתלאה במקל תניא נמי הכי א)תלאה במקל או שהניחה אחר הדלת סכנה ואין בה מצוה של בית מונבו המלך היו עושין בפונדקותיהן כן זכר למזוזה ואמר רב יהודה אמר שמואל ימצוה להניחה בתוך חללו של פתח פשיטא בשעריך אמר רחמנא ס"ד אמינא הואיל ואמר רבא א)מצוה להניחה במטח

הקומץ רבה פרק שלישי מנחות

דאם כתבן דאוכסוסטוס פסול אבל מזוזה אלקף שפיר דמי: והא צעיא שרטוט. כדמפרש לקמן ובתפילין לא אשכחן דצעני שרטוט: **מגרס גריסין**. רהוטס הס כפי כל אדם ואין טועין בהם הילכך אין נריך להעתיקם ממספר אחר: ה' א) א)כדא אארעא. כפה כד על הארץ: ו

הניח ס"ס עליו. לפי שהיה ס"ת מונח על ו' ראשה והיה רוצה לישב על המיטה: **ונדמה לו**. מרוב צער כמי שהכישו נחש: **על גבי קרקע**. היה ס"ת מושקף דאיכא ציונא יתירא לכך נעטער: **כפסה איגרת**. בלא שרטוט ולא דקדק בחסרות ויתרות כאגרת בעלמא: **כתיבה כתיבה**. וכתבם על מזוזתו' וכתב לה ספר כרימות' א' נמי כתבו זאת וזכרו בנספרי' מה ספר צני דקדוק אף מזוזה צעיא דקדוק: **תלאה**. למזוזה על הפתח צמקל: **שניטה אחורי הדלת**. שקצעה בכותל אחורי הדלת: **סכנה**. מן המזיקים שאין הבית משתמר בה עד שקצענה צנורה הפתח כהילכתא: **היו עושין צפונדקוטיהן כן**. פונדק היינו בית שלנין צו עובדי דרכים צדקן ואין חייבין במזוזה ללאו דירת קצב הוא כדמניא לקמן בהתכלת' א) הדר צפונדקי צאנך ישראל כל שלשים יום פטור מן המזוזה ושל בית מונבו המלך כשהיו מהלכס צדקן נושאין מזוזות עמהם ומוליך אותן צפונדק צמקל עד הבקר זכר למזוזה לפי שלא היו דרין לעולם דירת קצב אלא הולך היה מעיר לעיר ו' צמלכותו: **בסוך חלל הספת**. ולא מצדון: **פשיטא כשעריך כתיב'ו**. דהיינו מקום סגירת השער: **בטפח**

פסולה ז' מ"ט בשעריך בעינן תניא נמי הכי א)תלאה במקל או שהניחה אחר הדלת סכנה ואין בה מצוה של בית מונבו המלך היו עושין בפונדקותיהן כן זכר למזוזה ואמר רב יהודה אמר שמואל ימצוה להניחה בתוך חללו של פתח פשיטא בשעריך אמר רחמנא ס"ד אמינא הואיל ואמר רבא א)מצוה להניחה במטח

א) צין שיטה לשיטה אפשר דלא צעיא א) ומהא אמר שוהגין לכתוב באגרות שלומים ארבע וחמש מיצות מן הפסוק בלא שרטוט משום דלא אסרו אלא דוקא שכותב הפסוק לדרשא כי ההוא עובדא דרבי אבימר דגיטין אבל מה שאדם כותב באגרת מן הפסוק לדבר נחות א) שרי בלא שרטוט ומייהו משמע צירושלמי דאסור בכל ענין שאפי' באגרת שלומים היו מהפכים הפסוק ולא היו כותבים אותו ככתבו דקאמרין בפ"ג דמגילה מהו א) מיכתב תרמין תלת מילין מן הפסוק מר עוקבא שלם א) לריש גלותא דהוה דמין וקאי ציומרי ישראל אל משמע (ישראל אל) צנמים [אלן] גיל וחולק על הש"ס שלנו דקאמר בגיטין (דף א:). א) א) דשירטט וכתב ליה רבי זעירא כתב ולא זכר יואש המלך ולא כתב כדכתיב המלך יואש רבי ירמיה שלם כתב לרבי יודן לשנוא את אהובין ולאהוב את שונאין שלם רבי אבהו א) אבל תמר תמרוזים בתמרוזיה היא עומדת וצקטו למתקא ולשוא לרף לרוף (ירמיה ו) רבי מנא שלם כתב לרבי זאועיא בר שמאי א) ראשיתן מעער היה ואחריתן מחד משגא (איזו ח: א) מ"ר: **אסור** איישוב ע"ג גבי בשה שבפר תורה מונה ע"יה. צירושלמי בפרק מי שמתו אמרינן כיבה שהיא מליאה ספרים נותנה לראש המטה ואינו נותנה למרגלות המטה רבי אצין צסם רב הונא והוא שתהא מטה גבוהה עשרה טפחים ולא יכו א) רגלי המטה נוגעין בתיבה עוד קאמר לא יטב אדם על גבי ספסל סס"ת מונה עליה ומעשה צרבי אליעזר כו' אם היה נתון על גבי דבר אחר מותר עד כמה רבי אבא צסם רב הונא טפח רבי ירמיה צסם רבי זורא כל שהוא: **דאבא** רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מותר איישוב ע"ג גבי בשה שב"ת מונה ע"יה. נראה דהלכה כר' יוחנן לגבי רב הונא דאפי' לגביה רב רביה הלכה כמותו כדאמר א) (גינה ד: ותלמידי דרב הונא לא סברי כוותיה דצעני לאותובי ס"ת אפורייה צפ' צתרא דמועד קטן (דף כה: מ"ר:)

כתבה אגרת פסודה מ"ט **אתיא** כתיבה כתיבה מספר. פירש צוקינערס איגרת בלא שרטוט וקשה דלעיל אמרינן שרטוט של מזוזה הלכה למשה מסיני א' והכא יליף כתיבה כתיבה ומפרש ר"ת אגרת מקרא ולא מסורת שלא דקדק בחסירות ויתירות אלא כאגרת צעלמא והא דיליף כתיבה כתיבה לא כמו שפירש צוקינערס מוכתב לה ספר כרימות דכמה חסירות ויתירות יש בגט דימיהוויין דיתיאיציין חמשה חמשה יודין וגם חסירות כגון למהך א) ושרטוט נמי אשכתן דצעני בגט ועוד מספר הכתוב בגט לאו למעוטי אגרת דלספירת דברים הוא דאתא כדאמרין בגיטין (דף כא:) ומייהו צפרק שני דגיטין (דף ב:): דאמרין דספר דגט אתא למעוטי שנים וג' ספרים וה"ה דנמעט נמי כתבו אגרת כמו צפרק שני דסוטה (דף ח:): דדרשין תרזוייהו מספר ועוד יש לפרש דיליף הכא מסוטה דממעטינן צפרק שני דסוטה כתבה איגרת מדכתיב בספר ובפירוש הקונטרס לשון אחר דיליף מכתבו זאת וזכרון וז"ע אמאי לא ילפינן ליה גט כתיבה כתיבה דליפסול בזהי א) (אז) מדכתיב זיה ספר ואין לפרש אגרת ר"ל צעמודים קצרים שאינם רחצים כג' פעמים למשפחותיכם כדאמר לעיל (דף ג:) ולא ירבה דציפין שגראה כאגרת דהא דאמרין לעיל מזוזה שעשאה שמים שלם ואחת כשירה ואע"פ שפירשמי שארין לדקדק בחסירות ויתירות אין להקשות מהא דמתן צפרק השואל (צ"מ ד"ם דף קא:): דמשכיר חייב בכל דבר שהוא מעשה אומן ומשמע בגמרא דשוכר חייב במזוזה לחכות הדר היא דתתם לא מיירי אלא בצנייני הבית ומקום מזוזה נמי דהוי על השוכר כדאמר התם משום דלא מעשה אומן הוא דאיפשר בגזנתא דקניא היינו מעשה א) שהוא בגוף הבית עצמו. מ"ר: **סכנה ואין בה מצוה**. פי' צוקינערס כיון דעשאה שלא כהילכתא אין הבית משתמר מפני המזיקין וקשה לרבינו תם דא"כ הו"ל יא' למימר הכי א' אבל העשויה שלא כהילכתא ונראה דתלאה צמקל טוקף בה ראשו דלאו אדעמיה וכן אחורי הדלת רגילה להיות בולטת ומכה בה ראשו יא' והא דאמר צפ' השואל (צ"מ ד' קב.) אפשר בגזנתא דקניא ופירש שם צוקינערס דתלי ליה בגזנתא דקניא חלול לא תלי ממש קאמר. מ"ר:

כתבה

מסורת הש"ס

- ↑ ג'י' הש"ס והש"ס א) מוסקף רק חיתת מכשיר קודם מיצת הא מורדין: א) צ"ל יעקב א) מגילה יז: ד) מין כ"ה. (ובס' אחת רב תלפילא) א) דצעני למיכתב אפוריא. צ"ק. א) מנ' סופרים פי"ג ה"ג, א) (א) סופסתא מגילה פי"ג ה"ה, א) [לקמן ג"ג: א) א) כדא אארעא ספה כר כר טי, צ"ק, א) (דברים א:) א) דברים כד, א) [שמות א:] א) דף מד, א) (דברים א:) א) קבלת עול מגלות שמים. צ"ק, א) דף יט: א) ג'לד, א) א) דאסור לכחור. א) על כל שיטה ושיטה אפשר דלא צני ומה שיהיון אפשר דלא צני לשונו שרי. צ"ק, א) למכתב. צ"ק, א) כתב לריש גלותא דהוה קאי דמין ציומאל. צ"ק, א) וכו"ה צירושלמי א) אבל תמרוזים בתמרוזיהו כ"ה. צ"ק, א) כן הוה גיי' שם ראשיתן מעער מחד משגא אחריתן ד) ונ' מנ' סופ' גיטין ו: ד"ה ר' ילמך וזוה' סופ' ח: ד"ה כהנה, א) גרסת רש"א חבל, א) צנריון ועוד דאף מלמדי כ"ה. א) שרטוט נמי לא אשכחן. צ"ק, א) רש"א מ"ו וכן צ"ק ותהרש"ק חולק, כי יא' שאני: א) צ"ל כל העשויה כו'. רש"א ו"ק

הגהות הב"ח

- ↑ במ"ר א) אלא בר' חנינא ואמר נמי שמויה דר' עקיבא בר' חנינא אמר בשם הא מורדין: (צ) שם על גבי קרקע ונדמה כמי ששכחו:

מוסף רש"י

- ↑ והילכתא תפילין לא בעי שרטוט. כן הלכה למשה מסיני (מגילה יח:). מייגרס גריסין. שרטוט כפי הכל (שם).

- ↑ א מ"י פ"א מה'ל' תפילין וס"ת הל' י' סמך עשין כה טוע"פ א"ית כ"י לב סעי' ו:

- ↑ קבא ד מ"י פ"א שם הלכה יב:

- ↑ קבא ד מ"י פ"י שם הל'ו' טוע"פ יו"ד כ"י רפח ספ"י:

- ↑ ה (מ"י) פ"ה שם הלכה ג עכ"פ:

- ↑ קבא ד מ"י פ"ה מה'ל' תפילין וס"ת הל'ו' (סמך עשין כה) טוע"פ יו"ד כ"י רפט ספ"י:

- ↑ קבא ד מ"י פ"ו שם הל"ב סמך עשין כה טוע"פ:

ישיבה מקובצת

- ↑ ר' אחא. כפשיה בשום רבי יהודה ברבי חנינא:
- ↑ יעקב חביב עקיבא נמחק:
- ↑ לרב הונא דרף כדא אארעא ואנא עליה ס"ת קסבר אסור ודשהא נמחק:
- ↑ תיבות מ"ט בשעריך בעינן נמחק: א) דרף כדא: א) על המטה ויהיה: א) לעיר בכל מלכותו: א) דדילוכא. כד:
- ↑ שירטוטין רהיני לעילן ותחתון וכן תגדיון תסי אחרות: א) ומה שנהגין לכתוב באגרות: א) מסיני:
- ↑ ס"ת אמרינן לעיל דלא בעי שרטוט ועוד פי' שלא דקדק בחסירות ויתירות דכתיב וכתבתם כתיבה תמה ויתירות נמי אמרינן לעיל בס"ת אבל ביתירות לית לן בה לכל נראה דלא גרסי מס'ת אלא ה"ג אתיא כתיבה מספר ורהיני מספר דכתיב גבי סוטה וה"ג אמרינן פכ"ב דסוטה גבי מנילת סוטה כתבה אגרת פסולה שנקאר בספר ולענין חסירות ויתירות יליף לה מסוטה: תסי אחרות: א) הוה ליה למימר הכי כל העשויה שלא כהילכתא. ונאי שנוא הא דנקט אח' לישנא דסכתא טפי מבכל שאר ספולין ותיבתא אבל נמחק: (יג' ראשו. לפי שאינה מקובע (בסוף [בתוך] ההפך: